

Azerbaycan demokrasisinin tarihi

Bundan doksan beş yıl önce Müslüman Doğuda demokratik cumhuriyet kuruldu. Bu olay çok büyük tarihi anlam taşımaktaydı. Bu bölgede ilk defa demokratik cumhuriyetin kurulması Azerbaycan halkının büyük başarısıydı. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti Müslüman dünyasında Avrupa'nın ulus-devlet modelinin uygulanmasında ilk deneyimdi. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin yönetim şekli, siyasi çoğulculuk ve çok partililiğe dayanan klasik parlamenter cumhuriyet modeline uygun olarak inşa edilmişti. Maalesef, Cumhuriyet çok yaşayamadı, iki yıl sonra Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti çöktü ve Azerbaycan halkı bağımsızlığını kaybetti. Kısa bir zamanda – iki yıl içinde tüm devlet sembolleri yaranmıştı, Azerbaycan'ın devlet bayrağı, Azerbaycan'ın devlet arması kabul edilmiş, devletin kurumları ve bakanlıklar oluşturulmuştu. Parlamento, ülkenin tüm devlet ve hukuk kurumlarının işlevlerini ve faaliyetlerini belirlemekteydi. Hükümet parlamento tarafından kurulmakta ve ona karşı sorumluluk taşımaktaydı.

Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti, ülke içinde ve dışında ortaya çıkan gergin ve zorluklarla dolu sosyo-politik bir süreçte faaliyet gösteriyordu. Kısa süre içinde devletin gerçekleştirdiği uygulamalar, halkımızın tarihinde derin izler bırakmıştır. Milliyeti, siyasi ve dini mensubiyeti, cinsiyeti fark etmeksizin tüm vatandaşlara eşit hakların tanınması, devlet sınırlarının belirlenmesi, Azerbaycan devlet sembollerinin kabul edilmesi, ana dilinin resmi devlet dili ilan edilmesi Azerbaycan'ın bağımsızlığının geleceği için sağlam zemin yaratmıştı. Demokratik devlet kuruluşu, ekonomi ve kültür, eğitim, askeri alanlarda atılan adımlar, Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin 23 aylık faaliyetini yansıtan başlıca göstergelerdi. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti 1920 yılının Nisan ayında yıkıldı ve yerine Sovyet hükümeti kuruldu. 1991 yılında bağımsızlığını tekrar kazanan halkımız, Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin kısa süreli faaliyetinin zengin geleneklerinden faydalanarak bu tarihi miras üzerinde bağımsız Azerbaycan devletini kurdu.

Böylece, 1918-1920 yıllarında Azerbaycan'da hukuk devletinin temelleri atılmış, geniş yelpazeli demokratik özgürlüklere ve siyasi çoğulculuğa sahip bir sivil toplum için önkoşullar yaratılmıştır. Bolşevikler, Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin elde ettiği tüm başarılarını silememiş, ülkenin dünyanın siyasi haritasında bir gerçeklik haline gelmesini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu nedenle de, Bolşevikler, Azerbaycan'ın komşu cumhuriyetler arasında bölüştürülmesi planından vazgeçmeğe ve Azerbaycan'ın SSCB dahilinde birlik cumhuriyeti olarak varlığını kabul etmeye mecbur olmuşlardır.

Musa MERCANLI
Baş Editör